Teaching and Learning Modules for Integration Measures Promoting Self-Empowerment and European Values

INTEGRATIONSKURSUS-MODULER OG VÆRKTØJER

Co-financed by the European Commission
Freedom, Security and Justice DG

Indhold

Side

Introduktion	2
Modul 1: Europæiske værdier	4
Modul 2: Europæiske love, rettigheder og pligter	6
Modul 3: EU's betydning i hverdagen	8
Modul 4: Perspektiver på identitet og relationer på tværs i EU	11
Modul 5: Historisk kontekst, EU, indvandring og migration	13
Modul 6: Minoriteter. Rettigheder. Empowerment.	15
Udviklingspartnerskabet i EUROCOMPASS	17

Introduktion

EUROCOMPASS er et nyt initiativ der retter sig mod integration af indvandrere og migranter fra 3. verdenslande. Projektet er delvist finansieret af EU kommissionen – Generaldirektoratet for ret og indre anliggender. I projektet EUROCOMPASS er der udviklet materialer, som skal bidrage til integrationen af udlændinge fra 3. verdenslande i en europæisk kontekst. Med afsæt i udkastet til EU traktaten er der i projektet EUROCOMPASS udarbejdet en læseplan som har fokus på fælles europæiske værdier. Disse værdier omhandler " menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet' (præambel). Læseplanen er ikke udviklet med henblik på at ændre eksisterende nationale læseplaner for sprogundervisning og integrationskurser, men er derimod udformet som et supplement til de eksisterende nationale aktiviteter indenfor sprogundervisning, kultur- og samfundsundervisning samt integrationskurser og medborgerskabskurser.

Europæiske Værdier

Det at identificere europæiske værdier er i sig selv en vanskelig opgave. Man kunne fristes til at beskæftige sig med ideer der har fokus på at styrke flygtninge og indvandreres position i samfundene – ofte kaldet empowerment. Imidlertid har forsøget på at identificere fælles europæiske værdier åbnet for en stor og omfattende diskussion. Det afspejlede sig i resultaterne fra den første spørgeskemaundersøgelse i projektet EUROCOMPASS. Hvad er europæiske værdier? Hvad er det fælles grundlag i menneskerettighederne og europæiske værdier, sammenlignet med nationale værdier og – endnu vigtigere – hvad er forskellene? Efter at have diskuteret disse emner og på baggrund af spørgeskemaundersøgelser blandt nationale eksperter, besluttede vi os for i EUROCOMPASS-projektet at bruge traktatudkastet til den europæiske konstitution som det fælles grundlag for en definition og afklaring af europæiske værdier. Afsnittet om grundlæggende rettigheder (del II i forfatningen) viste sig at være et brugbart udgangspunkt..

Empowerment

Empowerment – styrkelse og selvstændiggørelse - af udlændinge fra 3.verdenslande er et yderligere vigtigt fokuspunkt for EUROCOMPASS. En måde at styrke udlændinge fra den 3. verdenslande i relation til empowerment, er at støtte dem i at blive aktive medborgere. Hvert enkelt medlemsland har forskellige måder hvorpå det søger at etablere aktivt medborgerskab for sine borgere. Det at gøre medlemslandets systemer og måder at agere på i såvel national som europæiske kontekster forståelige og tilgængelige for målgruppen af udlændinge fra 3. verdenslande er et skridt hen imod empowerment. Det at sammenholde europæiske værdier og værdier fra de lande, migranterne kommer fra, åbner en dialog i læringsprocessen om værdier og bidrager på denne måde til den pågældende udlændings 'empowerment'. For underviseren på kurserne om europæiske værdier i det enkelte medlemsland – modtagerland- og for dette land som sådan sådant kræver tilgangen viden og refleksioner både om ens eget land og om EU. På denne måde bliver en undervisning med fokus på europæiske værdier også en udvikling af opmærksomhed på sig selv, på nationale værdier og kultur. Forhold som er nødvendige for integrationen af nye borgere i de enkelte medlemslande.

Læseplansudviklingen

EUROCOMPASS gennemførte i efteråret 2004 en spørgeskemaundersøgelse i en række europæiske lande med personer, der arbejdede med integration. Resultatet af undersøgelsen var grundlag for udviklingen af de efterfølgende seks undervisnings- og læringsmoduler, der omhandler forskellige emner, som hver især relaterer sig til grundlæggende europæiske værdier. Efter udviklingen af modulerne, blev disse afprøvet i forskellige undervisningssammenhænge i Danmark, Italien, Tyskland og Storbritannien.

Erfaringer fra afprøvningen af modulerne

Der var forskellige erfaringer fra afprøvningerne af modulerne. Centralt stod bl.a. en sammenligning og diskussion af europæiske værdier og værdier i de lande, udlændingene kom fra. Modulerne blev afprøvet i Danmark, Italien, Tyskland og Storbritannien i forhold til forskellige målgrupper: udenlandske kvinder udsat

for 'traficking', højtuddannede flygtninge og indvandrere, sprogstuderende og andetsprogslærere under uddannelse. Der kan bl.a. drages følgende konklusioner:

- Det er nødvendigt at uddanne lærere og undervisere i 'den europæiske dimension'. Det gælder både information om europæiske emner og om vigtigheden af samme. Eftersom undervisningen i den europæiske dimension ikke indgår som en del af de enkelte medlemslandes læseplaner for eksisterende sprog- integrationskurser anså nogle lærere det ikke for nødvendigt at undervise i modulerne under henvisning til at det var for kompliceret og at man i stedet for ville prioritere undervisning i nationale emner.

- Europæiske værdier og EU er interessant for migranter og udlændinge fra 3. verdenslande. Uanset disses sproglige og uddannelsesmæssige niveau. Det viser erfaringerne fra afprøvningen af modulerne med udlændinge på vidt forskellige videns- og uddannelsesniveauer. Det er derfor vigtigt at tilpasse EUROCOMPASS-materialet præcist til den enkelte mål- og læringsgruppe; idet man bør være særlig opmærksom på hvordan den enkelte udlænding vil kunne identificere sig med emnet og materialet samt hvilken betydning det kan have for den enkelte i dagligdagen.

- Modulerne i det udviklede materiale angiver retningslinjer for læringen og kræver en aktiv bruger. For læreren er det ikke en håndbog; men snarere en ramme og nogle informationer, som skal tilpasses den konkrete undervisnings- og læringssituation.

Kursusmodulerne i EUROCOMPASS

Modulerne er udviklet til at kunne bruges enten uændrede eller som afsæt til en udvælgelse af forskellige elementer, der kan kombineres med henblik på den enkelte kursist eller det givne læringsmiljø. Modulerne kan bruges både individuelt og i grupper. Modulerne er udviklet til at være så fleksible som muligt og kan foregå både som workshops, som seminarer eller korte kurser og som et supplerende element til den eksisterende undervisning. Det er læreren, der skal vælge, hvordan undervisningselementerne skal kombineres.

Kravet til en læseplan om at skulle være både almen og specifik er vanskelig. På den ene side skal læseplanen være så åben så den kan indpasses i de forskellige medlemslandes integrationspolitik og på den anden side, skal de personer, der arbejder med læseplanen have konkret viden og vejledning i brug og anvendelse af den.

- Modulerne er blevet udviklet på engelsk og derefter oversat til dansk, tysk og italiensk, så de kan blive tilgængelige for et bredere publikum i de pågældende projektpartneres lande.

- I hvert modul anføres baggrundsmateriale, kildehenvisninger, undervisningsmaterialer, m.v. Dette materiale er tilgængeligt på Internettet og der er henvisninger til hjemmesider. På denne måde er det let at få adgang til mere detaljeret information.

- Hvert modul indeholder forslag til emner og mindre undervisningsforløb for på den måde at give ideer til anvendelse af det pågældende modul.

Modulerne skal ses som en ramme, der bør tilpasses den konkrete målgruppe og suppleres for at kunne bruges i de enkelte medlemslande. For at kursisterne – og underviserne - får det fulde udbytte af modulerne kræves altså en aktiv lærer.

Videreudvikling af modulerne

Vi opfatter EUROCOMPASS-læseplanen som et udgangspunkt for videre diskussioner om undervisning i og læring om europæiske værdier. Diskussionerne vil bære præg af den integrationspolitik, der er både på nationalt og på europæisk plan og ligeledes af hvordan den europæiske union selv udvikler sig.
Vi er meget interesseret i jeres mening om materialet og jeres erfaringer med at bruge modulerne.

Vi vil derfor blive glade for at få jeres meningstilkendegivelse!

Team EUROCOMPASS

Modul 1: Europæiske Værdier

1. Læringsmål

At få indsigt i:

- Europæiske værdiers historie og baggrund
- EU traktatens historie
- Europæiske værdier som de fremgår af traktaten (Del II om grundlæggende rettigheder og fælles værdier)

At få en bevidsthed om:

Hvordan erklærede europæiske værdier realiseres i en hverdagssituation i relation til:

- Rettigheder, pligter og social lighed
- Arbejdsmarkedslovgivning
- Bekæmpelse af xenofobi, diskrimination og fattigdom
- Hvordan europæiske værdier udmøntes i konkrete situationer i det enkelte medlemsland

2. Formål og forslag til metoder

Ideen med modulet er at diskutere og sætte fokus på at personer, som lever i EU har fundamentale rettigheder, som er garanteret ikke kun af national lovgivning, men også (fremover) af EU-traktaten. Diskussionerne kan give kursisterne en forståelse af, at de lever i et samfund, som indgår en større kontekst i EU. Diskussionen af værdier kan bl.a. ske ved at sammenholde kursisternes værdier med værdier i EU traktaten og ved at diskutere den konkrete udmøntning af disse værdier i den enkeltes dagligdag.

Begynderniveau - forskelligt in-put og opgaver fra underviserne omkring temaet:

- Præsentation af EU forfatningen og værdibegreber i forfatningen.

Viderekomne: diskussionsgrupper

- Lav en liste over egne værdier
- Lav en liste over og præsentation af værdier i EU traktaten (se hjemmesideadresse under Materialer)
- Sammenhold de to lister.
- Kursistcentrede diskussioner om spørgsmål som: føler jeg, at disse værdier virkelig er synlige og realiserede i dagligdagen? ... Hvis ja: hvordan? Hvis nej: hvad kunne man gøre ved det?
- Gruppearbejde

3. Eksempler på undervisningsforløb

Program (opdeles i blokke, som passer til det aktuelle skema og kursisternes videns- og kompetenceniveau):

1. Introduktion – afklaringen af mål (for modulet og det konkrete undervisningsforløb)
2. Præsentation af den europæiske forfatning og dens historie som eksempel på hvordan værdier udvikles og forstås i EU
3. Brainstorm og oplistning af kursisternes værdier
4. Præsentation af europæiske værdier
5. Sammenligning mellem kursisternes værdier og de værdier, der nævnes i traktaten
6. Opstilling af (prioriteret) liste med værdier efter en diskussion om værdiernes vigtighed (prioritering bør primært ses som et redskab til at stimulere diskussionen i grupperne og plenum)

7. Sammenligning mellem grundloven (national lovgivning) og andre love (f.eks. love om integration, social inklusion, lige muligheder, ikke-diskrimination, xenofobi m.v.)
8. Gruppearbejde:
   a) Hvordan oplever kursisterne, at de diskuterede værdier er realiseret og omsat i deres daglige liv (eksempler fra hverdagen, casestudies)
   b) Diskussioner om kursisternes personlige oplevelser, om hvad der kan gøres for at fremme respekten for de nævnte værdier.
9. Plenum og præsentation af diskussioner fra gruppearbejdet.

4. Undervisnings- og baggrundsmaterialer

- EU forfatningen (Artikel I-2; del II Den europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder; se kildehenvisninger)
- Grundlov og national lovgivning
- Eksempler på national lovgivning (f.eks. integrationslov m.v.)
- EU-hjemmesider

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

Det anbefales at anvende målsproget/andetsproget (f.eks. dansk) og/eller kursisternes modersmål (hvis disse findes i de anførte materialer)

- Internetportalen til EU http://europa.eu.int/index_da.htm
- EU's hjemmeside: http://europa.eu.int
- Dansk udgave af EU forfatningen http://www.europa.eu.int/constitution/index_da.htm
- Om lighed og ikke diskrimination: http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm
- Executive Summary and Policy Conclusions concerning disability http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc prot/disable/com406/com_en.htm
- Den europæiske portal "Your Europe" http://europa.eu.int/youreurope/index_en.htm
- European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC) http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php?lang=EN
- "For forskellighed imod diskrimination" www.stop-discrimination.info
- Hjemmeside med den italienske forfatning (it): http://www.quirinale.it/costituzione/costituzione.htm
- Danmarks Riges Grundlov (dk) http://www.grundloven.dk/
- Domstole og retssystem i Danmark (dk) http://www.domstol.dk/showpage.asp?ID=105
- Tysklands grundlov (de) http://www.bpb.de/wissen/AQEPIM,0,0,Das_Grundgesetz_f%FCr_die_Bundesrepublik_Deutschland.html
- Engelsk lovgivning (en) http://www.parliament.uk/about_lords/about_lords.cfm
- Hjemmeside med den europæiske forfatning (en) http://www.europa.eu.int/constitution/index_en.htm

6. Øvelser og opgaver i undervisningen

- Salto youth er et omfattende websted på Internettet med øvelser, opgaver, undervisningsmaterialer og træningsværktøjer. http://www.salto-youth.net/find-a-tool

Modul 2: Europæiske institutioner og lovgivning

1. Læringsmål

At få indsigt i:

- EU og hvordan europæiske institutioner fungerer
- EU forfatningen
- Lovgivning i EU

At få en bevidsthed om:

- Relationerne mellem europæisk lovgivning og lovgivning i medlemsstaterne
- Betydningen af rettigheder og pligter set i lyset af den europæiske forfatning og med afsæt heri at sammenligne med nationale forfatninger.
- Hvilken forskel er der på rettigheder og pligter mellem medlemsstaterne og de rettigheder og pligter, der fremgår af traktaten om en forfatning for Europa

At udvikle egne forestillinger om:

- Hvilken indflydelse EU og europæisk lovgivning har på medlemsstaternes lovgivning og rettigheder samt på dagligdagen for den enkelte borger – herunder især for flygtninge og indvandrere.
- Hvordan loven fungerer i praksis

2. Forslag til metoder

- **Begynderniveau**: Anvendelse af 'cases', 'kursistcentrerede' eksempler, konkrete eksempler på resultater af lovgivning i EU på den enkeltes dagligliv.
- **Viderekomne**: Dannelse af diskussionsgrupper og projektarbejde

3. Eksempler på undervisningsforløb

A. 'Case-baseret' undervisning med eksempler på hvordan konkrete love i EU har indflydelse på dagligdagen. F. eks hvordan EU lovgivning påvirker lovgivningsarbejde i medlemsstaterne i forhold til

- organisationer (virksomheder og undervisningsinstitutioner)
- produktion (landbrug, IT, specielle produkter)
- områder indenfor politik (miljø, migration, terrorisme, genmanipulation)
- enkeltindivider (migranter, minoriteter)
- kursisten selv (den enkelte kursists relation til emnet – hvilken europæisk lovgivning har indflydelse på deres eget liv?)

B. Diskussionsgrupper og projektarbejde om

- forskellige aspekter af transnational lovgivning: problemer og muligheder
- mulighederne for at få indflydelse på lovgivningen
- problemstillinger for det enkelte individ og for medlemsstaterne i relation til EU's lovgivning – f.eks. med fokus på modsætninger
- kritiske aspekter: lobbyisme som et middel i lovgivningsarbejdet i EU

C. Begynderniveau: Eksempel på et endags forløb. Program:

- Introduktion – afklaring af målet med modulet, dagen, aktivitetstyper og udbytte.
- Præsentation af casestudies, tal, statistik, diskussionspunkter, oplæg m.v..
- Diskussioner
- Dannelse af grupper, der arbejder med særlige områder – formuleret af underviseren eller defineret af kursisterne selv
- Gruppefremlæggelser
- Plenum og konklusioner

D Viderekomne: Eksempel på et endags forløb. Program:

- Introduktion – afklaring af målet med modulet, dagen, aktivitetstyper og udbytte
- Emnebaseret projektarbejde i grupper - emner besluttes af kursisterne selv
- Fremlæggelse af projektarbejdet, plakater, historier, 'cases' perspektiver
- Konklusioner.

4. Undervisnings- og baggrundsmaterialer

Generelle materialer:

Internetbaseret statistikmateriale, informationer på Internettet på forskellige sprog, EU's hjemmeside, Internetportalen om EU, forskellige europæiske organisationers hjemmesider, hjemmesider om lovgivningsarbejdet m.v.

Litteratur og kildehenvisninger:

- Europa i 12 lektioner af Pascal Fontaine, Deb europæiske kommission, Oktober 2003 (Katalognummer: NA-46-02-662-EN-C) http://europa.eu.int/abc/12lessons/index_da.htm
- Den Europæiske Union - et overblik http://europa.eu.int/abc/index_da.htm
- Hvordan arbejder den europæiske union – en borgers indføring i EU institutionerne, Den europæiske kommission, Juni 2003 (Katalognummer: NA-41-01-010-EN-C)
- «Hvad ved jeg om EU?» - Undervisningsmateriale på dansk fra EU Kommissionen om struktur, organisation, kompetencer m.v.
- Undervisningshæftet fokuserer på EU's grundlæggende konstruktion, på det europæiske samarbejdes fundamentale principper, samspillet mellem EU's institutioner og på kompetencefordelingen mellem EU og medlemslandene kan findes på e-mail adressen: eu@europa-kommissionen.dk

Specifikke materialer:

- Den europæiske forfatning. Dansk udgave af EU forfatningen: http://www.europa.eu.int/constitution/index_da.htm
- Engelsk udgave af forfatningen http://www.europa.eu.int/constitution/index_en.htm
- EU- institutioner og andre organer: http://europa.eu.int/institutions/index_da.htm
- Underkategorier: EUs historie, EUs institutioner og organer, beslutningsprocesser, EUs budget, medlemsstaterne, udvidelsen, kandidatlande, forkortelser, acronymer.

- Europæiske institutioner: Rådets præsident, europarådet, europaparlamentet, den europæiske økonomiske og sociale råd, de regionale råd, repræsentationen af EU kommissionen i Rom

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

- Europæiske publikationer: http://europa.eu.int/comm/publications/
- EUs audiovisual bibliotheca: http://europa.eu.int/comm/mediatheque/index_de.html
- EUs generelle publikationer: http://europa.eu.int/comm/publications/index_de.htm

6. Øvelser og opgaver i undervisningen

- Salto youth er et omfattende websted på Internettet med øvelser, opgaver, undervisningsmaterialer og træningsværktøjer. http://www.salto-youth.net/find-a-tool

Modul 3: EU's betydning i hverdagen

1. Læringsmål

- At skærpe opmærksomheden omkring den europæiske påvirkning i forhold til forskellige situationer i dagligdagen for herigennem at synliggøre eksistensen og vigtigheden af denne indvirkning.
- At finde ud af, hvordan europæisk styring og regulering foregår .
- At udvikle en personlig viden om den europæiske påvirkning i hverdagslivet.

2. Forslag til metoder

- **Begynderniveau**: Anvendelse af 'cases' som en måde at arbejde med kursisternes egne erfaringer i stedet for teoretiske diskussioner.

- **Viderekomne**: Etablering af diskussionsgrupper med henblik på at kursisterne selvstændigt afdækker påvirkning og foreslår mulige løsninger på givne problemstillinger.

3. Eksempler på undervisningsforløb

A) Begynderniveau. Forbrugerbeskyttelse: udvidelse af garantien for forbrugsvarer til 24 måneder p.g.a. indførelse af et EU-direktiv.
- Præsenter en 'case', hvor en person f. eks. køber et nyt TV. Efter 7 måneder viser det sig at fjernsynet har visse fejl og mangler.
- Præsenter EU-direktivet med de dertil knyttede garantier
  - Sammenlign og diskuter forbrugerrettigheder før og efter indførelsen af direktivet.
  -

B) For viderekomne (generel diskussion). Menneskerettigheder: Udvikling af menneskerettigheder i Europa siden 1948 og disses indvirkning på lovgivning.
- Præsenter historien og baggrunden for tilblivelsen af Den Europæiske menneskerettighedskonvention fra 1950.
- Nedsæt arbejds-/undersøgelsesgrupper til at fokusere på følgende forhold: Hvordan sikres at folk efterlever konventionen og forfatningen? Hvad sker der med de personer, der forbryder sig mod ovennævnte rettigheder? Hvordan kan du påberåbe dig disse rettigheder?

Gennemfør et plenum, hvor arbejdsgrupperne præsenterer deres arbejde. Diskuter forskelle og ligheder i arbejdsgruppernes resultater.

4. Undervisnings- og baggrundsmaterialer

Generelle:

- Europa i 12 lektioner af Pascal Fontaine, EU Kommissionen, Oktober 2003 (Katalognummer: NA-46-02-662-EN-C)
- Sådan arbejder den europæiske union – En borgers guide til de europæiske institutioner, EU-Kommissionen,
Juni 2003 (Katalognummer: NA-41-01-010-EN-C)

Specifikke:

- DIREKTIV af 1999/44/EC FRA EU-PARLAMENTET OG RÅDSMØDET af 25. maj 1999
Om visse aspekter af salget af forbrugsvarer og de dertil knyttede direktiver (tilgængeligt på alle sprog)
- Den Europæiske menneskerettighedskonvention
http://www.coe.int/dk/portal/Information_material/DK_HRleaflet.asp?L=DK#P15_1229
(dansk udgave)

- DEN EUROPÆISKE FORFATNING DEL II: Charter om grundlæggende rettigheder (tilgængeligt på alle sprog)

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

- Om Forbrugerbeskyttelse : Det europæiske direktiv og de dertil knyttede informationer om forbrugerrettigheder: http://europa.eu.int/pol/cons/index_da.htm (dansk udgave) (tilgængelig på alle sprog)

- Om retten til at tænke frit og til samvittigheds- og relitionsfrihed (Del II: Den europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (forfatningens del II) – dansk udgave:
  http://europa.eu.int/constitution/da/ptoc14_da.htm#a77
  http://europa.eu.int/constitution/da/lstoc2_da.htm

- www.europa.eu.int/constitution/index_en.htm (engelsk udgave, forfatningen er tilgængelig på alle sprog)

- Den europæiske menneskerettighedskonvention:
- http://www.coe.int/dk/portal/Information_material/DK_HRleaflet.asp?L=DK#P15_1229 (tilgængelig på alle sprog)

- Europæiske publikationer: http://europa.eu.int/comm/publications (tilgængelig på alle sprog)

- http://europa.eu.int/constitution : Officiel hjemmeside om den europæiske forfatning med forskellige informationsmaterialer.

- http://europa.eu.int/citizensrights/index_en.cfm : Officiel hjemmeside med dialogforum

- http://europa.eu.int/comm/mediatheque/index_en.thtml EU's audiovisuelle bibliotek

- http://europa.eu.int/comm/publications/index_en.htm EUs generelle udgivelser

- http://www.coe.int/T/E/human%5Frights/Ecri/3%2DEducational%5Fresources: Det europæiske råds undervisningsmaterialer om kampen mod racisme.

- http://www.euro-ombudsman.eu.int/home/en/default.htm: Hjemmeside om den europæiske ombudsmand.

- http://www.europeanvalues.nl/index2.htm Materialer om europæiske værdier.

- http://www.mem-volunteering.net Europæisk projekt om frivilliges arbejde med flygtninge og indvandrere.

- http://www.migpolgroup.com Politisk hjemmeside om migration.

- http://www.ciepiemonte.it/peer/index.html Et europæiske projekt om veje til empowerment i for europæere

- http://www.united.non-profit.nl Samlet om interkulturelle aktioner – et europæisk netværk imod racisme, fascisme og til støtte for flygtninge og indvandrere.

6. Øvelser og opgaver i undervisningen

- Salto youth er et omfattende websted på Internettet med øvelser, opgaver, undervisningsmaterialer og træningsværktøjer. http://www.salto-youth.net/find-a-tool

Modul 4: Perspektiver på identitet og relationer på tværs i EU

1. Læringsmål

At reflektere over identitet og relationer på tværs i EU:

- Enstrengede, tostrengede, flerstrengede og multiple identiteter blandt borgere og indbyggere i medlemslandene.
- Forskellige ideer om og modeller for samarbejde og partnerskab på tværs af de europæiske lande.
- Udvidelsen af EU og de deraf affødte ændringer.
- Medlemsstaterne og deres forhold til de lande, som flygtningene og indvandrerne kommer fra.

At udvikle perspektiver på

- Roller, ansvar og forventninger.
- Medlemsstater, regioner og mindre samfund
- Fælles europæiske værdier relateret til
  - menneskerettigheder og diskrimination
  - mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet
  - aktivt medborgerskab
- Forskelle på realitet og retorik - det man siger og det man gør

2. Forslag til metoder

Dette er et 'diskussionsmodul' som skal bruges til at få kursisterne til at forstå, udvikle og formulere sig om deres egen identitet.
Identitet forstås som værende under konstant forandring; men opmærksomhed på denne forandring kan medvirke til at skabe sociale relationer, som er en forudsætning for integration. Diskussionen tager udgangspunkt i den enkelte udlændings individuelle erfaring og udvikles til også at omfatte diskussioner om hvordan de kan udvides til en bredere kreds og til relationer til de lande indvandrerne kommer fra. Disse diskussioner kobles til diskussioner om europæiske værdier.

3. Eksempler på indfaldsvinkler og forløb

Der kan f. eks. arbejdes med følgende indfaldsvinkler:

1. Diskussioner om oplevelser af egen identitet og forventninger til fremtiden.

2. Diskussioner om hvordan oprindelseslandets relationer til allierede lande er blevet etableret med henblik på beskyttelse, sikkerhed, handel, kulturel udvikling.

3. Præsentation af europæiske erfaringer, økonomisk samarbejde, social sammenhængskraft, subsidiaritet, 'den åbne metode' til koordinering.

4. Tilbageblik på europæiske værdier og deres gennemslag på det nationale, det regionale og det lokale niveau.

5. Lav en checkliste for/i samarbejde med kursisterne med punkter, der viser betydningen at bo i Europa helt ned på det individuelle plan.

Dette modul kan tilrettelægges fleksibelt, som et endags kursus eller som kortere moduler af 1 til 1½ times varighed, der kan indgå i andre undervisningsforløb. Øvelserne bør indledes med underviserens egne erfaringer med sin egen identitet i forhold til EU og i forhold til det at bo i et givet land. Flygtninge og indvandrere er ofte meget mere opmærksomme på disse forhold end andre personer fra de lande, hvor de kommer til.

4. Undervisnings og baggrundsmateriale

Undervisnings- og baggrundsmateriale kan findes på Internettet eller fra andre kilder og kan udleveres som 'hand-outs'. Det overordnede mål er primært at skærpe kursisternes opmærksomhed og at udvikle realistiske forestillinger om deres egen identitet snarere end at få opbygget faktuel viden. Det er særlig vigtigt indenfor dette modul eftersom der indenfor feltet og i diskussioner om identitetsdannelse løbende udvikles nye ideer og forståelser.

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

- www.ecre.org.uk
- http://europa.eu.int/comm/employment
- http://www-stop-discrimination.info
- " Employment Framework Directive".
- www.eu2004.nl
- http://wwwbritishcouncil.org/
- http://www.refugeecouncil.org.uk
- Equality and Non-Discrimination Annual Report, 2004, European Commission, Employment and Social Affairs
- Centrale søgeord: Identitet, medborgerskab, multikulturalisme, migration

6. Øvelser og opgaver i undervisningen

Salto youth er et omfattende websted på Internettet med øvelser, opgaver, undervisningsmaterialer og træningsværktøjer. http://www.salto-youth.net/find-a-tool

Modul 5: EU, indvandring og migration - Historisk kontekst

1. Læringsmål

At lære om og skabe opmærksomhed om

- Europas historie siden 2. verdenskrig
- Oprettelsen af EU
- Tidspunkter for de nye landes tiltrædelse og medlemskab i EU
- De forskellige landes historie siden 2. verdenskrig og deres relationer til EU
- Institutioner i Europa – organisationer og struktur
- Demokratiseringsprocesser i de forskellige lande og i EU
- Migrations historie og indvandring til Europa efter 2. verdenskrig
- Indvandring til de forskellige medlemslande set i forhold til indvandring til Europa
- Statistisk materiale og tal fra de enkelte medlemslande om f. eks. arten og antallet af forskellige nationaliteter i de pågældende lande
- Forskellige reguleringsmekanismer til styring af indvandring
- Drøftelser af forskellige scenarier i relation til indvandring og migration i Europa – både i EU som helhed og i de forskellige medlemslande
- Migration i Europa set med indvandrere og flygtninges øjne.

At udvikle teorier om:

- Migration og EU's historie fra forskellige synsvinkler: historisk, politisk, global, lokal, individuel, kulturel, personlig, tværnationalt m.v.

- Udvandring **fra** Europa op igennem historien

2. Forslag til metoder

Begynderniveau: præsentation af 'cases'

- F.eks. personlige historier, livsvilkår i Europa siden 2. verdenskrig i de forskellige medlemslande og i EU som helhed.
- F.eks. de forskellige migranters livshistorier i de forskellige medlemslande
- F.eks. politikeres livshistorier i EU
- Små historier der sætter fokus på forskellige vigtige begivenheder i historien
- F.eks. billeder, video og andre visuelle materialer til illustration af landenes og Europas historie

For viderekomne: Nedsættelse af studiegrupper og projektarbejde

- Kursisternes interesser og valg af forskellige indfaldsvinkler på modulet danner udgangspunkt for nedsættelsen af studiegrupperne. Gruppearbejdet afsluttes med en fremlæggelse af arbejdet.

For viderekomne: Gruppediskussioner – eventuelt med udgangspunkt i et foredrag om historie og migration, om omfanget af migration

Gruppediskussioner om temaerne:

- Deltagernes egne relationer til og tanker om EU
- Sammenlign ind- og udvandring i Europa i en historisk kontekst

3. Eksempler på undervisningsforløb

Endags modulforløb – traditionelt forløb

- Introduktion, afklaring af mål med modulet, aktiviteter og produkt
- Præsentation af forskellige cases, statistik, diskussionspunkter, oplæg om EU's historie, EU og migration.
- Drøftelser i relation til modulindhold
- Nedsættelse af arbejdsgrupper, der arbejder med forskellige emner – udvalgt på forhånd eller udvalgt af kursisterne selv
- Gruppefremlæggelse
- Opsamling og konklusion

Endags modulforløb – projektarbejde

- Introduktion, afklaring af mål med dagen, aktiviteter og produkt
- Projektarbejde i grupper – emnebaseret, hvor emnerne udvælges af kursisterne (materialerne bør fortrinsvis være tilgængelig på Internettet, men der kan også anvendes bøger film, billeder m.v.)
- Præsentation af projektarbejdet – plakater, fortællinger, cases eller oversigter
- Konklusioner

4. Undervisnings og baggrundsmaterialer

- Internet, statistisk materiale på nettet, øvrige relevante informationer på Internettet, EU's hjemmeside, Europæiske organisationers hjemmesider, medlemslandenes hjemmesider, EU Parlamentets hjemmeside m.v.
- Bøger om de enkelte lande på de forskellige landes sprog
- Film, informationer på tilgængelige sprog – bibliografier, der omhandler de enkelte lande.

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

- Europæiske publikationer: http://europa.eu.int/comm/publications/
- Europas historie siden 2. verdenskrig: En historie om de etniske minoriteter I Europa siden 1945: Nationer, stater og Minoriteter
- Panikos Panayi, ISBN: 0582381347, Publisher: Longman, Format: Paper; 288 pp, Published: 10/18/1999
- Overblik over Europas politiske institutioner: (http://www.ebookmall.com/ebook/82292-ebook.htm)

6. Øvelser og opgaver i undervisningen

- http://www.salto-youth.net/find-a-tool Salto youth er et omfattende websted på Internettet med øvelser, opgaver, undervisningsmaterialer og træningsværktøjer

- Introduktion til netværksbaseret projektarbejde
  http://www.enable.evitech.fi /enable99/papers/markkanen/markkanen.html

- Livslang læring – en power pointpræsentation om demokrati
  http://www.sokrates.at/download/aktion3/GR_LLL_Democratic_Citizenship.pdf

Modul 6: Minoriteter. Rettigheder. Empowerment.

1. Beskrivelse af læringsmål

At skabe opmærksomhed om:

- Betydningen af minoriteter i Europa. Hvad indebærer det at være en minoritet i Europa?
- Beskyttelse af minoriteter i EU: at få viden om de vigtigste love der omhandler minoriteter – f.eks. antidiskrimmination
- Selvorganisering af flygtninge og indvandrere som en effektiv måde at blive integreret på

At udvikle egne forståelser af:

- Den europæiske dimension i minoriteternes rettigheder
- Hvordan man som flygtning eller indvandrer i Europa kan blive aktiv medborger

2. Forslag til metoder

Begynderniveau:

- Lærercentreret casebaseret undervisning om betydningen i dagligdagen

Viderekomne:

- Nedsættelse af diskussionsgrupper og projektarbejde

3. Eksempler på undervisningsforløb og øvelser

A) Øvelser i relation til antidiskriminationslovgivningen og mindretalsrettigheder: sammenligning mellem forskellige europæiske lande, hvordan omsættes europæisk lovgivning i de nationale lovgivninger f. eks. Gennem antidiskriminations vejledninger og lovgivning.

Begyndere: Hvad kan jeg gøre, hvis jeg føler at jeg bliver udsat for diskrimination? Præsentation af cases, diskutere forskellige handlemuligheder.

Viderekomne: Hvad er forskellene i de forskellige nationale lovgivninger? Sammenligne og diskutere praksis i to forskellige europæiske lande. Hvad er grundene til forskellene?

B) Øvelser i relation til flygtninge og indvandrere og deres organisationer som frivillige aktører i integrationsprocessen

- Gennemfør undersøgelser med fokus på spørgsmål som: Hvordan kan flygtninge og indvandrere organisere sig selv? Hvilke muligheder er der i de lande de bor i? Hvem repræsenterer flygtningenes og indvandrernes interesser i det land eller den kommune de bor i? Find adresser på lokale indvandrerforeninger. Gennemfør diskussioner med indvandrerforeningerne.
- Nedsæt diskussionsgrupper, der tager afsæt i spørgsmål som: Hvilke muligheder har jeg for at være medbestemmende f.eks. i skolebestyrelser, på arbejdspladsen i byrådsarbejdet? Diskuter forskelle og ligheder i relation til medbestemmelse mellem hjemlandet og det land du bor i.

C) Gennemfør et antidiskriminations-træningsforløb:

Føl diskriminationen på egen krop gennem en horisontal tilgang. Giv eksempler på forskellige former for diskrimination som religion, seksualitet, etnicitet, køn m.v.

4. Undervisnings- og baggrundsmaterialer

- Håndbog om integration for meningsdannere og praktikere" November 2004 http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc_immigration_integration_de.htm
- Hjemmeside om EU's initiativ om mangfoldighed – som modvægt til diskrimination. www.stop-discrimination.info
- Sammenlignende rapport: Flygtninge og indvandrere, minoriteter og lovgivning, lovgivningsmæssige tiltag og redskaber imod diskrimination I 15 europæiske medlemslande. (brochure på engelsk) http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=3fb38ad3e22bb&contentid=41c83b80d9129
- "PEER håndbog, Genvej til empowerment for folk der bor I EU". (engelsk, tysk og fransk): www.ciepiemonte.it/peer/intro.html
- "MEM-VOL Rapport og frivilligt arbejde blandt etniske minoriteter". (engelsk, tysk og fransk) med et resume på dansk og tysk www.mem-volunteering.net
- "Øvelsespakke om forskelle og ligheder". /engelsk og fransk): www.coe.int/ecri
- "Forståelse af menneskerettigheder, manual til et undervisningsforløb om menneskeretigheder". (engelsk, spansk, tysk): www.etc-graz.at/human-security/manual
- "Hvad – mig? Racist??!" Tegneserie om forskellige former for diskrimination (tilgængelig på adskillige sprog) http://europa.eu.int/comm/publications/young/index_de.htm#whatmeracist

5. Kildehenvisninger på Internettet m.v.

- EU forfatningen – tilgængelig på alle sprog http://europa.eu.int/constitution/da/lstoc1_da.htm
- Del II i EU forfatningen – Den europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder http://europa.eu.int/constitution/da/lstoc2_da.htm
- Den Europæiske menneskerettighedskonvention http://www.coe.int/dk/portal/Information_material/DK_HRleaflet.asp?L=DK#P15_1229 (dansk udgave) – tilgængelig på alle sprog
- Europæiske publikationer: http://europa.eu.int/comm/publications (tilgængelig på alle sprog)
- Officiel hjemmeside om EU forfatning med informationsmateriale, http://europa.eu.int/constitution
- Officiel hjemmeside om dialog med borgerne, http://europa.eu.int/citizensrights/index_en.cfm
- Audivisuel bibliotek om EU http://europa.eu.int/comm/mediatheque/index_en.html
- Generelle udgivelser om EU http://europa.eu.int/comm/publications/index_en.htm
- Materialer om det europæiske råd mod racisme og intolerance, http://www.coe.int/T/E/human%5Frights/Ecri/3%2DEducational%5Fresources
- Hjemmeside om den europæiske ombudsmandsinstitution, http://www.euro-ombudsman.eu.int/home/en/default.htm
- Studie af europæiske værdier, http://www.europeanvalues.nl/index2.htm
- Hjemmeside om indvandring og migrationspolitik i Europa http://www.migpolgroup.com
- Fælles i interkulturel aktion, Europæisk netværk mod nationalisme, racisme, fascisme og til støtte af flygtninge og indvandrere, http://www.united.non-profit.nl
- On-line quiz about Europe http://europa.eu.int/europago/index.htm

Udviklingspartnerskabet i EUROCOMPASS

Projektet EUROCOMPASS består af et partnerskab af kolleger fra VNB, Barnstorf, Tyskland; Parsec, Italien; uvi*2, Danmark and University of Surrey, England.
Hvis du har yderligere spørgsmål eller ønsker at bidrage med den fortsatte udvikling af modulerne så kontakt venligst en af partnerne:

Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e.V. (VNB) (Koordination)
Bahnhofstr. 16
D-49406 Barnstorf

Anke Egblomassé **anke.egblomasse@vnb.de**
Tel. **+49(0)5442-804521**

Tino Boubaris **tino.boubaris@vnb.de**
Tel. **+49(0)5442-804520**

Fax **+49(0)5442-804555**

www.vnb.de

School of Arts / Department of Political, International and Policy Studies
University of Surrey
Guildford, Surrey GU2 7XH
United Kingdom

Nicholas Walters **N.Walters@surrey.ac.uk**
Tel. **+44-1483-686199**
Fax **+44-1483-686191**

http://www.surrey.ac.uk/politics/cse

PARSEC Cooperativa sociale
Viale Jonio, 331
I-00141 Roma

Dr. Ingo Stöckel **ingo.stockel@tiscali.it**
Tel. **+39-06-86209991**
Fax **+39-06-8611067**

www.parsec-consortium.it

---

uvi*2
Vester Søgårdsvej 15
DK-8230 Abyhoj

Karen Bjerg Petersen **uvi2@uvi2.dk**
Ib Jespersgaard
Tel. **+45 87 46 03 46**
Fax **+45 87 46 03 23**

www.uvi2.dk